

Fóbia

(REGÉNYRÉSZLET)

A kezelőorvos a szobájába kísért. Már ahogy a folyosón haladtunk szótlantul, rossz előérzetem támadt. A pultban álló nővér készséges volt. Talán túlságosan is, miután utánanézett a papírjai közt, hogy merre található a mama. Merre nézte a kezében tartott lapokat, de az eltelt idő hosszúságából még nem sejtettem sokat, csak arra gondoltam, hogy a nagy tömeg, a rengeteg beteg miatt esetleg összekeverhettek valamit. Aztán rám nézett a nő, és arra kért, hogy várjak, amíg el nem éri az illetékes orvost, aki minden részletről tájékoztatást nyújt majd. Ki nem állhatom az ilyen hivatalos formulákat, és nem is értettem, miért van szükség az orvosra ahhoz, hogy megtudjam, melyik kórteremben fekszik a mama. De nem láttam értelmét az akadékoskodásnak, úgyhogy csak bólintottam, és álltam tovább tanácstalanul a pult előtt. Óráknak tűnt az a pár perc várakozás. A többi telefon akkor néma maradt, s mintha a háttérben beszélgető emberek hangja is lehalkult volna.

Magas, fehér köpenyes férfi lépett elém orvosi maszkban, majd a nevemet említette kérdő hangsúllyal. Mondtam, hogy én vagyok az, mire kimért hangon arra kért, hogy kövessem. Végighaladtunk egy hosszú folyosón, aztán fölmentünk a második emeletre, ahol már jóval kevesebb embert lehetett látni. Odafönt csukva volt az összes ajtó, úgyhogy nem láttam be a kórtermekbe, csak a folyosó lámpáinak vakító fehérsége hatolt a szemembe.

Az orvos kinyitott előttem egy ajtót, majd beléptünk abba a kicsiny, irodaszerű helyiségbe. Rengeteg dosszié és papír hevert az asztalon. A szoba többi részében is nagy rendetlenséget láttam. A levegő is áporodott volt. Még a maszkon keresztül is éreztem valami bántó, meghatározhatatlan szagot. A férfi az asztal előtt álló székre mutatott, és csak azután ült le a túloldalon, hogy helyet foglaltam.

Nem kezdett el azonnal beszélni, és az a néhány másodpercnyi csönd elég volt ahhoz, hogy eszembe jusson, talán komoly a baj. Kissé lehajtotta a fejét, majd arrébb pakolt néhány dossziét. Egyértelmű volt, hogy zavarban van, és nehezeére esik belekezdni a beszédbe.

Hol van a nagyanyám, ezt kérdeztem tőle. Már maga a kérdés is olyan volt, amire csak valami lesújtó választ lehetséges adni.

Tudom, hogy nagyon nehéz lesz elfogadnia, de tegnap, kora este eltávozott közülünk, ezt felelte alig érthetően az orvos.

Nyilallást éreztem a mellkasomban. Azonnal arra gondoltam, hogy meghalt a mama, mégis visszakérdeztem, hogy ezt most mit jelent, mert egy le-

heletnyit azért még reménykedtem benne, hogy a távozást valahogy máshogy kellene értenem. Könnyezett a szemem. A sós nedvesség befolyt a maszk alá, le egészen a számig. Az orvos utána a nagy nevét említette, majd kivárt, mintha egy kérdést tett volna föl, amire azonnali és egyértelmű választ vár, de én csak bólogatni tudtam, jelezve, hogy igen, így hívják a nagyanyámat. A doktor megint várt egy kicsit, aztán hozzátette még, hogy sajnálatos módon rettentően gyenge volt szegény, és tegnap, valamivel hat óra után elhunyt. Nem biztos, hogy pont ezeket a szavakat használta, de az értelmük ez volt.

Izzani kezdett az egész fejem, mintha arcon ütöttek volna egy kemény tárgygal. Meg is szédültem kicsit. Az orvos szavak nélkül is érezkelhette azt a hirtelen jött rosszulletet, mert fölállt, és az asztalt megkerülve odalépett mellém. Közben már elkezdtem oldalra dőlni, forgott velem az egész szoba, de ő mégsem ért hozzám, amiben talán a kialakult körülményeknek volt a legnagyobb szerepük. Megkérdezte, kérek-e egy pohár vizet. Mondtam neki, hogy igen, az segítene most. Közben a nyomás, ami elérte a fejemet, hasogató fájdalommal alakult, majd átjárta az egész testemet. Azt vettem észre, hogy összerosódik az asztal mögötti szék, a szék mögötti könyvespolc, az a rengeteg különféle szín, név és cím, és hogy mindennél jobban vágyok arra, hogy lehunyjam a szememet, miközben tudtam, hogy az nem egy jó ötlet, hiszen úgy könnyen elveszíthetem a tájékozódási képességemet, sőt akár az eszméletemet is.

Csukódott az ajtó. Nem tudom, mennyi idő telhetett el, amíg egyedül ültem a szobában, de végül nem ájultam el. Ülve maradtam, ott a széken.

Arra eszméltem, hogy reccsen a padló. Láttam, hogy az orvos elém tart egy poharat. Elvettem, majd kortyoltam a vízből. Hideg volt és vasas. Nyelés után éreztem, hogy a fém jellegzetes íze bent marad a számban. Szerettem volna elúzni, de nem lehetett. Az orvos közben visszaült a székbe. Nem szólt, csak nézett valahová mögém, talán arra várva, hogy megigyam a vizet; hogy végre összeszedjem magam egy kicsit, és föltegyek még néhány kérdést, ha úgy látom jónak. Letettem a poharat az asztalra, s miután megtöröltem a számot, azt mondtam a férfinak, hogy azonnal látni szeretném a mamát. Az orvos előrébb dőlt. A maszkot is levette az arcáról. Látszott, hogy hiába lehet már hozzászokva a viseléséhez a járványtól függetlenül is, ebben a helyzetben mégiscsak zavarja. Érdekes, mert csak akkor vettem észre, amikor ismét rám nézett, hogy a szeme közepe egyetlen sötét folt. Az írisze és a pupillája megkülönböztethetetlenül ült a szemfehérje mélyén, akár egy lyuk, amiben rettentő sötét van. Az enyhe zavarán túl, amiről az apró mozdulatai árulkodtak, semmiféle érzelmet nem lehetett leolvasni az arcáról. A hangja is egyszerű, hidegrázósan lényegre törő volt, és egy idő után úgy tűnt, mintha csak arra szolgálna, hogy ilyen és ehhez hasonló dolgokat közöljön, egy-egy semmin sem változtató részvétnyilvánítással együtt. Szinte minden mondatában

benne volt, hogy sajnálatos módon így vagy sajnálatos módon úgy, ami önmagában is idegesítő, nemhogy egy olyan szörnyen kiábrándító helyzetben, mint amilyen az volt. Elmondta azt is, hogy a mama csütörtökön újabb agyvérzést kapott, ami végzetesnek bizonyult, és hogy tegnap egész nap próbálták elérni apámat – az ő nevét egy lapról olvasta le –, de nem sikerült, más elérhetőségük pedig nem volt, ezért sem értesülhetett a család a kedves nagymama haláláról. Hozzátette még azt is, hogy a kialakult helyzet miatt nem adhat engedélyt arra, hogy láthassam a nagyanyámat, ez most a szabály, és ezt mindenképp el kell fogadjam.

Nem fogadom el, mondtam azonnal, mire az orvos azt mondta, hogy megérti a fájdalmamat, de a szabályokat minden esetben szigorúan be kell tartani. Nem értettem, hogy ha már úgyis bent vagyok a kórházban, akkor miféle plusz kockázattal jár, ha lemegyek a patológiára, de amikor, a kelletnél jóval hangosabban, fölvettem ezt a kérdést, az orvos azt felelte, hogy egyrészt a patológia a B épület második emeletén van, másrészt, hogy bocsássak meg neki, de a betegek várják, úgyhogy, amennyiben nincs több kérdésem, neki most sürgősen mennie kell. Azonnal föl is állt, miután ezeket kimondta.

Hihetetlen volt, hogy csupán ennyi az egész. Hogy mást nem mond, és semmi más nem történik, de annyira kába volt a fejem, hogy hirtelen nem is tudtam, mit kérdezhetnék még, amivel változtathatok azon a rettenetes helyzeten. Remegett a szám, és a lábam is, de annyira azért nem, hogy ne legyek képes fölállni. A férfi kilépett az asztal mögül, s akkor azt hittem, megölel, amire egyébként nagy szükségem lett volna, de végül még csak kezét sem fogtunk. Elment mellettem, majd kitérte a folyosóra nyíló ajtót, s egy határozott kézmozdulattal jelezte, hogy enyém az elsőbbség, álljak föl, és fáradjak csak nyugodtan előre.

Első körben a mama személyes holmiját sem akarták odaadni. Apám neve és a telefonszáma szerepelt a nyilvántartásban mint olyan hozzátartozóé, aki jogosult átvenni nagyim dolgait. A nő a pultban egyfolytában magyarázott, de előtte annyira kiborított az orvossal való találkozás, illetve az, ahogyan zárult az egész, hogy képtelen voltam belenyugodni, hogy nem kaphatom meg azokat a tárgyakat, amik persze már nemcsak egyszerű tárgyak voltak akkor. Mondtam a nővérnek, hogy van köztük olyan, amit tőlem kapott a mama, de eleinte nem igazán hatotta meg az sem. Az orvosra nem hivatkozhattam, mert vele – bár azt szintén nem értettem, miért – nem beszélünk erről, és félttem, hogy ha szóba hozom, a nő újra telefonálni fog, és akkor kiderül, hogy nem kaptam engedélyt átvenni a holmikát. Végül könnyes szemmel arra kértem a nőt, hogy hadd beszéljek a főnővérrel, vagy valakivel, aki képes elmagyarázni azt, hogy ezek a dolgok miért pont úgy történnek, ahogy. A szavaimból pár perc után kiérezhette a nő, mennyire kétségbe vagyok esve, és talán megértette azt is, hogy semmiképp sem tágítok, ha csak ki nem dobhat a biztonsági őrkkel – legalább háromszor elmagyaráztam neki, hogy más nem

fog bejönni azokért a holmikért, és hogy mindenképp szeretném elvinni őket –, mert végül aztán odaadta egy átlátszó, lezárt műanyagzacskóban az egészet. A mama nagyalakú, műbőr tárcáját, a kopott gyűrűjét, egy nadrágot, két hálóinget, a fogkefét, a szappantartóját és azt a kis törülközőt, ami már akkor is megvolt, amikor még egészen kicsi voltam. Aztán egy papírt tolt elém, ami a boncolásról szólt. A nő azt javasolta, hogy kérjem a boncolás mellőzését. Lesütött szemmel, a papírokat nézve azonnal hozzátette, hogy a Halottvizsgálati Bizonyítvány elkészítése, főleg ebben a mostani helyzetben, még jó néhány napot igénybe vehet, aztán arra kért, hogy adjam meg a telefonszámomat, és írjam alá a pontozott vonalon, amiket sietve meg is tettem, hogy végre elindulhassak a főbejárat felé.

Amikor kiléptem az épületből, végre levehettem a maszkot. Azonnal átjárt a hideg levegő, és a heves lélegzetvételektől megint könnyezni kezdtem. Taknyom-nyálam összefolyt. Láttam, hogy még hosszabb lett a sor, mint amilyen az érkezésemkor lehetett, egészen a parkoló végéig állt az a rengeteg ember, mintha tényleg az utolsó utáni pillanatokat is ki akarnák használni a lezárások előtt, hogy bejussanak egy sürgős vizsgálatra, vagy a beteg hozzátartozójukhoz. Az járt a fejemben, hogy vajon hányukkal közöl majd valami olyasmit egy orvos, mint amit velem is, de aztán igyekeztem hamar elfelejteni ezt a gondolatot, mert a jogossága mellett nagyon is rosszindulatúnak tűnt.

Hátramentem a parkos részre, hogy leüljek egy padra. Nem éreztem magamban erőt ahhoz, hogy gyalog rögtön elmenjek a házig, az meg, hogy tömegközlekedésre szálljak, teljesen kizárt volt. Sejtettem, hogy még jobban kikészítenének az emberek, ahogy a hangzavar meg az értelmetlen zötykölődés is. Szerettem volna egyedül lenni. Nem gondolni semmire. Pár percig üres fejjel ültem az egyik piros padon, és csak bámultam a távoli hegyek irányába. Előbb egy nagy csapat madár szelte át a halovány, kékes hátteret – mint a hullámozó víz mélye, hátborzongató volt az a mozgás –, később pedig jóval a madársereg fölött, egy repülőt pillantottam meg, ami hosszú, két részre szakadó fehér csíkot húzott maga után. Az jutott eszembe fölfelé figyelve, hogy bárcsak azon a gépen ülnék, teljesen egyedül, majd pedig, hogy ebben a helyzetben talán nincs is olyan hely, ami elég távoli lenne. A háttérben aztán egy mentő szirénája szólalt meg, és az az éles, fülsüketítő zaj rángatott vissza a földre.

Borzasztóan fájdalmas volt látni azokat az ismerős tárgyakat. De nem volt mit tenni, átlátszott a zacskó, amiben összezsúfolódva fénylettek. Kivettem a nagyalakú tárcát. Némi pénz, a mama hivatalos iratai és pár kopott fénykép volt benne. Önkéntelenül is elkezdtem nézegetni őket. Apám majdnem az összes fényképen szerepelt, de mindegyik legalább húsz vagy akár huszonöt évvel korábban készült, kissé megsárgult felvétel volt. Egyiken sem voltam rajta, de abban a helyzetben egyáltalán nem bántam, hogy a mama nem tartott olyan képet magánál, amin szembesülhetnék a korábbi önmagammal. Különösen az a kép ragadott magával, ami a legrégibbi lehetett közülük.

Azon a mama a hátsó kertben többek közt a nyolcéves körüli bátyámmal látható, akit nevetve magasra dob játék közben. Ismertem a képet már korábban is, de sosem ütött annyira szíven, mint ott, a kórház padján ülve. Rájöttem, hogy addig a pillanatig egyszer sem gondoltam arra, hogy nem éltem még, amikor az a felvétel készült, és hogy az összes embernek, aki azon a képen szerepel, és aki annyira fontos nekem, volt egy közös élete a megszületésem előtt is. A mama nem pont a kamerába néz, hanem kissé mögé. Azt figyelheti, aki a fényképet készítette, mintha az a valaki nagyon buzdítaná, hogy menjen bele a játékba. De arról fogalmam sem volt, ki lehet. Talán a nővére, Klárka, akiről tudható, hogy szeretett fényképezni. Amellett, hogy nagyon megnyugtató és örömteli az a kép – a kopottsága ellenére is látható, hogy nyáron készült, a napsütés erejétől szinte izzik a kert bal oldali része –, kissé félelmetes is, mert a mama nem a bátyámat figyeli, miközben olyan heves mozdulattal, és annyira lazán hajítja föl, hogy az volt az érzésem, ahogy perceként át figyeltem a felvételt, mintha nem volna képes elkapni, mikor majd lefelé zuhan. Apám valamivel hátrébb áll, szokásához híven mindkét keze a derekán, a szeme pedig csukva, ami még esetlenebbnek mutatja. Az egész tartását nevetésszerűvé teszi a hunyt szem, és a kissé hajlított bal térde. A szája viszont résnyire nyitva van, mintha épp készülné mondani, vagy folytatni valamit az akadozó, bártortalan hangján, amit persze a fotó képtelen közvetíteni, legfeljebb csak sejtetni tud. És azt hiszem, az a sejtetés juttatta eszembe anyámat, és irányította rá a tekintetemet, akit addig a pillanatig igazából észre sem vettem. Ő hátrébb áll, egy ronggyal a kezében, és úgy tűnik, apámat nézi. A szája tátva, s bár mindkét keze a teste mellett lóg, az lehet az érzése az embernek, nekem legalábbis az volt, hogy készül, még ha csak játékosan is, meglegyinteni apámat azzal a ronggyal. Vékony anyagból készült, fehér ruhában áll, s miután jobban megnéztem magamnak, eszembe jutott valami olyasmi, ami a fotót nézve korábban addig egyetlenegyszer sem. Automatikusan meg is fordítottam a képet, és a hátoldalon ott volt halványan az évszám, ami teljesen egyértelművé tette, hogy anyám várandós, még hozzá velem. Nehezen kaptam levegőt, amit könnyen ráfoghattam volna a mama halálára meg a kiábrándultságra, de pontosan tudtam, hogy ezektől függetlenül is lenne bennem valami rossz érzés, kétség, nem lennék képes ennek a felfedezésnek tiszta szívből örülni. Nagypám közben a jobb oldalon tűnik föl. A kép háttérében pakol valamit a fészter árnyékosabb részén. Magas, robusztus alakja a sötétebb résztől csak félig-meddig érzékelhető.

A fotó vizsgálata közben egyre inkább szorult össze a mellkasom, mert nemcsak az volt az érzésem, hogy ugyan önhibámon kívül, de csak-csak kimaradtam valamiből, hanem hogy az a kép milyen tökéletesen összefoglalja azt, ami a családukról elmondható, milyen hihetetlen pontossággal mutatja meg, mivé is válik majd, mi lesz belőle az érkezésem után. Megdőbentett, mennyire húsba vágóan tárja föl az egyes családtagok személyiségének lé-

nyegi és megmásíthatatlan vonásait. Mama fölszabadultságát, felhőtlen lényét, állandó nyitottságát a játéokra. Apám idióta zavarát, és azt a teljesen egyértelmű, és mégis érthetetlennek tűnő tehetetlenséget, ami a családi összejöveteleken jellemző volt rá később is. Anyám izzó temperamentumát, harsány beszédét, ami úgy is benne van a képben, hogy nem hallhat senki semmit az akkor elhangzott mondataiból. Nagyapám rideg különállását, aki mindig valami olyasmivel volt elfoglalva, aminek semmi köze hozzánk; az érzelmekhez, azok kifejezéséhez, a közösen átélt élményekhez. Ahhoz, amit én valószínűleg neveznék. Bátyám elmosódó alakja is árulkodó, számomra legalábbis, mintha az a rögzített, és mégis mozgásban lévő pillanat azt üzenné, sokáig képtelen leszek tisztán látni őt, igazán közel férkőzni hozzá, olyannak látni, amilyen valójában.

Legalább tíz percig vizsgálgattam azt a régi képet. Úgy beteltem vele meg az általa létrejött érzésekkel és a bennem rejlő emlékekkel, hogy végre áttört az a gát, ami már ki tudja, mióta épült, emelkedett belül. Zokogtam. És nemcsak a mama halála vagy azok miatt a dolgok miatt, amiket végiggondoltam a felvétel vizsgálgatása közben, hanem egyszerűen azért, mert nagyon rég nem zokogtam már. Hónapok, de az is lehet, hogy évek óta nem. Rádöbbenem, hogy azzal, hogy elment közülünk, aki tudott tiszta szívből, őszintén örülni, végre lehetőségé vált megsiratnom mindent, amit sokáig képtelen voltam, de amit idővel mégiscsak muszáj úgy igazán megsiratni.